

Zadanie 6.3. Monitorowanie, ochrona oraz doskonalenie metod hodowli trzmieli i pszczoł samotnic

Okres realizacji: 2008-2014

Kierownik zadania: dr Dariusz Teper

Wykonawcy: mgr M. Borański

Cel badań:

- a) prowadzenie hodowli trzmieli i pszczoł samotnic,
- b) wykorzystanie murarki ogrodowej do zapylania sadów i ogrodów,
- c) opracowanie tanich, wielokrotnego użytku materiałów gniazdowych do chowu murarki ogrodowej,
- d) prowadzenie szkoleń z zakresu hodowli trzmieli oraz hodowli i wykorzystania murarki ogrodowej,
- e) monitoring trzmieli na terenach popowodziowych w gminie Wilków.

Namnażanie posiadanej populacji murarki ogrodowej (*Osmia rufa*) prowadzone było w 12 skrzynkach gniazdowych wypełnionych trzciniowymi rurkami. Obecnie prowadzona jest analiza gniazd murarek. Wiosną 2013 r. przekazano sadownikom do zapylania upraw 30 tys. kokonów murarki ogrodowej. Każdy z producentów otrzymał kokony i stosowną liczbę nowych, trzciniowych materiałów gniazdowych.

W celu sprawdzenia preferencji murarki ogrodowej w stosunku do różnych materiałów gniazdowych, przeprowadzono doświadczenie z wykorzystaniem 4 ich rodzajów: płyta MDF, drewno lipowe, plastik i rurki trzciniowe. Najbardziej atrakcyjnym materiałem okazała się trzcina pospolita, a następnie drewniane płytki lipowe. Materiały gniazdowe wykonane w całości z plastiku lub z dodatkiem materiałów syntetycznych - MDF, były znacznie gorzej tolerowane przez murarki.

Na potrzeby przeprowadzonego kursu z zakresu całorocznego chowu trzmiela ziemnego (*Bombus terrestris*) do zapylania upraw szklarniowych wyhodowano 30 rodzin trzmieli. Rodzinki trzmieli zostały przekazane uczestnikom po zakończeniu kursu. Przeprowadzono także 3 szkolenia nt. wykorzystania murarki ogrodowej do zapylania towarowych plantacji roślin sadowniczych.

W 2013 r., zgodnie z planami kontynuowano obserwacje trzmieli na terenach popowodziowych w gminie Wilków. Największą łączną liczbę osobników (273) zaobserwowano w miejscowości Zarudki. W tym miejscu odnotowano też największą liczbę gatunków (9) przy dominacji: trzmiela kamiennika (74,6%) i t. rudego (15,8%). Na pozostałych obszarach badawczych liczba obserwowanych trzmieli była niższa i wahała się od 60 w Zakrzowie i Zastowie Polanowskim do 207 na wale przy Chodelce. Liczba stwierdzonych gatunków była również zróżnicowana – od 5 na wale przy Chodelce, do 7 w Kępie Choteckiej. Porównując wyniki obserwacji dokonanych w 2013 r. z danymi z 2011 r., zarówno liczba osobników, jak i gatunków trzmieli zmniejszyła się jedynie na wale przy Chodelce (wykoszona roślinność pożytkowa). Na pozostałych terenach badawczych stwierdzono ogólny wzrost liczby trzmieli, a także wzrost liczby obserwowanych gatunków, co świadczy o ponownym zasiedlaniu zalanych terenów przez trzmieli.

W 2013 roku przeszkolono 12 osób z terenu całej Polski z zakresu całorocznego chowu trzmiela ziemnego oraz 76 osób z zakresu hodowli i wykorzystania murarki ogrodowej. Ponadto stwierdzono, że w trzecim roku od wystąpienia katastrofalnej powodzi w gminie Wilków znacząco wzrosła liczebność trzmieli na terenach zalanych w 2010 roku.

Zakładanie własnych hodowli przez osoby przeszkolone w zakresie hodowli trzmieli może w przyszłości mieć wpływ na zwiększenie produkcji rodzin trzmieli w Polsce i zmniejszenie importu tych owadów. Natomiast popularyzowanie wśród sadowników murarki ogrodowej jako zapylacza upraw wpłynie na poprawę zapylenia kwiatów, co w efekcie zwiększy plony owoców oraz poprawi ich jakość. Wzrost liczebności trzmieli na zalanych terenach wpłynie na poprawę zapylenia entomofilnych upraw w gminie Wilków.